

Handläggare
Anne Menes
Telefon: 08 508 10 320

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2017-08-24

Bättre skydd mot diskriminering (SOU 2016:87)

Remiss från kommunstyrelsen (finansroteln) dnr 110-958/2017

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Jan Rönnberg
avdelningschef

Sammanfattning

30 januari 2014 beslutade Regeringen att tillkalla en särskild utredare för att lämna förslag till hur arbetet mot diskriminering kan organiseras och effektiviseras. Det övergripande syftet med utredningen har varit att hitta lösningar på att komma till rätta med diskrimineringen och att många av de som diskriminerats inte får stöd och hjälp med att ta till vara sina rättigheter. Utredningsarbetet har syftat till att skapa ett system där aktörer på olika nivåer arbetar aktivt mot diskriminering och där olika aktörer kan komplettera och stödja varandra och ge stöd och hjälp till dem som har utsatts för diskriminering. Förvaltningen ställer sig positiv till de förslag som utredningen har kommit fram till.

Bakgrund

Att inte utsättas för diskriminering är en mänsklig rättighet och det är ett problem att samhället inte är fritt från detta. 30 januari 2014 beslutade Regeringen att tillkalla en särskild utredare för att lämna förslag till hur arbetet mot diskriminering kan organiseras och effektiviseras. Det övergripande syftet med utredningen har varit att hitta lösningar för att komma till rätta med diskrimineringen och att många av de som diskriminerats inte fått stöd och hjälp med att ta till vara sina rättigheter. Utredningen antog namnet ”Utredningen om bättre möjligheter att motverka diskriminering” och har bestått av olika delar:

- Översyn av diskrimineringsombudsmannens (DO) roll och uppdrag.
- Översyn av organisationen av arbetet mot diskriminering på regional och lokal nivå.
- Analys av om en annan ordning än den nuvarande för tillsyn över och främjande av likabehandling kan bidra till att säkerställa ett effektivt arbete mot diskriminering.
- Analys av diskrimineringslagens bevisbördregel.
- Analys av vem som ska ansvara för tillsynen över arbetet med åtgärder mot diskriminering i skolan – DO eller Skolinspektionen.
- Analys av om regleringen om skydd mot diskriminering i offentlig verksamhet behöver ändras.

Ärendet

Utredningsarbetet har syftat till att skapa ett system där aktörer på olika nivåer arbetar aktivt mot diskriminering och där olika aktörer kan komplettera och stödja varandra och ge stöd och hjälp till dem som har utsatts för diskriminering. Målet är att risken för att utsättas för diskriminering minskar men att de som ändå utsätts ska kunna få stöd och hjälp genom bland annat rådgivning och genom kunskap om sina rättigheter och möjligheter. I skollagsreglerad verksamhet har utredningens utgångspunkt varit att skapa det bästa skyddet och stödet för barn och elever som utsätts för diskriminering och andra kränkningar i skolan. Utredningen har utmynnat i ett flertal förslag och utredningens förslag är att de nya reglerna träder i kraft den 1 juli 2018:

- *Diskrimineringsombudsmannens (DO) roll och uppdrag*
Förslaget är att DO i stort ska arbeta som den gör i dag, men mer bör arbeta på en övergripande nivå med att skapa praxis och arbeta med främjandeåtgärder. För att tydliggöra att DO inte ska agera ombud för alla som vill föra talan i domstol

föreslår utredarna att bestämmelserna om DO's talerätt ska ändras och i första hand användas för att få fram avgöranden i prejudicerande mål. I utredningen lämnas vidare rekommendationer för hur DO bör hantera anmälningar från enskilda personer.

- *Arbete på regional och lokal nivå*

Statliga stödet till antidiskrimineringsbyråerna: Byråerna ska få statligt bidrag även i framtiden och att det huvudsakliga målet med verksamheten ska vara att stödja enskilda. Verksamheten kommer delvis att få en annan inriktning genom att minst hälften av bidraget ska användas för avgiftsfri rådgivning och stöd till enskilda om hur de kan tillvarata sina rättigheter. Vidare föreslås en ny förordning i syfte att modernisera regleringen. DO ska ge stöd och råd till antidiskrimineringsbyråerna.

Länsstyrelsens arbete: Utredarna föreslår att länsstyrelsens ansvar för att arbeta mot diskriminering ska förtydligas genom olika främjandeåtgärder, exempelvis kunskapsöverföring. Detta för att det ska bli tydligt att länsstyrelserna ska arbeta externt mot diskriminering. Arbetet ska ske i samråd med DO.

- *Förslag om att det ska inrättas en diskrimineringsnämnd*

Det kan vara svårt för de som diskriminerats att få upprättelse för detta eftersom det kan behöva en domstolsprocess, vilket många drar sig för. Utredarnas förslag är att det inrättas en diskrimineringsnämnd som ska tillhandahålla ett enkelt, billigt och snabbt förfarande av diskrimineringstvister.

- *Bevisbörderegler*

För diskrimineringstvister gäller en särskild bevisregel där syftet är att ge de diskriminerande bevislättning. Utredarna föreslår en ändrad lydelse av regeln med syfte att tydliggöra att det är fråga om en presumptionsregel (ett antagande som gäller så länge inget annat visats). Med en tydligare utformning bör det bidra till att regeln tolkas och tillämpas korrekt. Bevisbörderegeln i föräldraledighetslagen, skollagen och lagen om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden föreslås ändras på motsvarande sätt.

- *Ansvar för att motverka diskriminering i skollagsreglerad verksamhet*

Utredarna föreslår att ansvaret för tillsyn över arbetet med åtgärder mot diskriminering i skollagsreglerad verksamhet ska flyttas från DO till Skolinspektionen och därmed flyttas också diskrimineringslagens regler som rör skollagsreglerad

verksamhet till skollagen och samordnas med reglerna om kränkande behandling. Vidare föreslås att diskrimineringsersättning ska vara den ersättningsform som ska gälla för alla former av kränkningar, både diskriminering och annan kränkande behandling.

- *Skyddet mot diskriminering i offentlig verksamhet*
Utredarna har bedömt att frågan om utvidgning av den särskilda regleringen inte är lämplig att utreda inom ramen för det uppdrag som utredarna har fått och anser vidare att regeringen bör utreda frågan om att införa ett generellt diskrimineringsförbud.

Konsekvenser av förslagen

Utredarnas bedömning är att förslagen bör leda till att enskilda som utsätts för diskriminering i större utsträckning får möjlighet till att tillvarata sina rättigheter och fler som utsätts kan få hjälp antingen av DO eller av en antidiskrimineringsbyrå. Genom att länsstyrelsens ansvar förtydligas kan detta innebära att fler kommuner, företag och organisationer kan få kunskap i diskrimineringsfrågor vilket kan leda till att dessa frågor i större grad uppmärksammas och färre utsätts för diskriminering. Ändringarna av bevisbördereglererna kan leda till att den som anser sig ha utsatts för diskriminering ska få en bevislättning. Enligt utredarna kommer förslagen påverka DO, länsstyrelsernas och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) arbete genom delvis nya arbetsuppgifter och om ett ändrat fokus i arbetet. Antidiskrimineringsbyråerna kommer att påverkas av förslagen genom att kraven på byråernas redovisning av statsbidragen kommer att öka. Utredarna ser också att en konsekvens av förslagen är positiva effekter för jämställdheten mellan kvinnor och män och för möjligheten att nå de integrationspolitiska målen. Genom att föreslå att flytta ansvaret för tillsyn över arbetet med åtgärder mot diskriminering i skollagsreglerad verksamhet till Skolinspektionen och flytta regleringen från diskrimineringslagen till skollagen bör leda till att reglerna blir lättare att tillämpa.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid socialtjänstavdelningen i samverkan med övriga avdelningar inom förvaltningen. Funktionshindersrådet, pensionärsrådet och ungdomsrådet har tillställts möjligheten att inkomma med synpunkter.

Remissbehandling

Remissen inkom till förvaltningen 9 juni och remisstiden sträcker sig till 1 september. Remissinstanser inom staden är Enskede-Årsta-

Vantörs och Spånga-Tenstas stadsdelsnämnder, facknämnderna arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden. Övriga remissinstanser är MR-rådet och stadsledningskontoret.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ställer sig positiv till de förslag som utredningen har kommit fram till. Att Diskrimineringsombudsmannens (DO) roll förtydligas och blir mer strategisk samt att en diskrimineringsnämnd inrättas som förhoppningsvis på ett mer effektivt sätt kan avgöra diskrimineringsärenden är ett bra förslag. Inrättandet av en sådan nämnd bör medföra att de som anser sig bli diskriminerad i större utsträckning kan pröva frågan samt att diskrimineringsombudsmannen fortsättningsvis inte behöver driva enskilda ärenden. En positiv konsekvens av lagen som förvaltningen vill lyfta är att villkor och redovisningen av statsbidragen blir tydligare och därigenom lättare att följa upp. Det är också positivt att barn och elever som utsätts för diskriminering eller kränkande behandling i skollagsreglerad verksamhet kan få samma stöd och möjligheter till upprättelse.

Bilaga

Remiss av betänkande SOU 2016:87: Bättre skydd mot diskriminering, dnr 110-958/2017